

Herkes İçin Coğrafya

SAYI: 2 (Haziran 2019)

Zeytin Sineğinin Zararlarının Azaltılması Mümkün mü?

Kemal AKALIN¹

Son günlerde sosyal medyada tartışılan çok önemli bir konu var. Çok önemli diyoruz, çünkü gerek yaşadığım bölge olan Marmara Bölgesi için gerekse ülkemiz için çok önemli bir alanda gerçekleşmekte bu tartışma. Tartışmanın ana konusu tarımsal faaliyetlerin en önemlilerinden olan zeytincilik. Yani zeytincilikle uğraşan çiftçilerin büyük bir sorunu olan zeytin sineği ile mücadele.

Kadim zamanlardan beri zeytin tarımı yapan üreticilerin yaptığı bir uygulama, zeytin sineği ile mücadelede önemli bir yöntem olarak kullanılırken son yıllarda zeytin sineğinin tekrar üreticileri zor duruma düşürmesi, üretimi ve kazançlarını azaltması, bu uygulanan yöntemin doğru olup olmadığını tekrar gündeme getirdi. Nedir bu yöntem? Bu yöntem zeytin sineğiyle mücadelede incir ağacı kullanılmasıdır.

Zeytin sineği, zeytin yetiştiricilerinin baş düşmanı. Meyvenin olgunlaşma döneminde ağaçları adeta istila ederek büyük zarar veren sinekten korunmanın yolu basit: Her bahçeye birkaç adet incir ağacı dikmek. İşte kadim dönemlerden beri zeytin üreticilerinin zeytin sineği ile mücadele yöntemi bu: incir ağacı.

Bu yöntemin doğru, uygulanabilir ve geçerli bir yöntem olup olmadığını araştırmak üzere bir çalışma ortaya koyduk. Bu çalışma ile bölge üreticilerine bazı sorular sorarak bu yöntemin geçerli ve uygulanan bir yöntem olup olmadığını araştırdık.

Türkiye’de geniş alanlarda zeytin tarımı yapılmaktadır. Zeytin ağacı ülkemiz iklimine uyum sağlamış ve çok eski dönemlerden bu yana tarımı yapılan bir kültür bitkisidir. Son yıllarda zeytin üretim alanlarında bir sorun tekrar baş göstermiştir.

¹ Kadriye Nazif Gölge Çok Programlı Anadolu Lisesi Coğrafya Öğretmeni
Coğrafya Eğitimi Derneği Üyesi

Herkes İçin Coğrafya

SAYI: 2 (Haziran 2019)

Bu sorun da zeytin sineğidir. Peki kimyasal bir yöntem olan ilaçlara başvurmadan bu sorunu nasıl çözebiliriz? Kimyasal uygulamalar yani ilaçlama belki geçici olarak sorunu örtmemize yarayacaktır ama uzun vadede ve sürdürülebilir bir mücadele için ne yapılması gerekiyor?

KNG Çok Programlı Anadolu Lisesi öğrencilerinin bir projesi bu konuda önemli bulgulara ulaşıyor. Zeytin ağacı ile incir ağacı, olgunlaşma dönemleri farklı olsa da aynı dönemde meyve vermeye başlar. Bu dönem zeytin sineğinin üremeye başladığı zamandır. Zeytin sineğinin, zeytin meyvesine zarar vereceği dönemlerde, iyice olgunlaşan incir ağaçlarının meyveleri bal döker. İncirin balı, zeytin sineğine cazip gelir ve zeytin yerine incir meyvesini tercih eder. Zeytinliklerdeki incir ağaçları, tıpkı bir paratoner gibi zeytin sineklerini üzerine çeker. İncir balını yiyen zeytin sinekleri bir süre sonra zehirlenerek ölür. Mücadele öncesinde Anadolu'nun Ege kıyılarında yaşayan Yunanlıların her zeytin tarlasına 3-4 adet incir ağacı dikmiş olmasının sebebi budur. Oysa bizim yeni nesil zeytin üreticilerimizin birçoğu bu gerçeği bilmediklerinden zeytin bahçelerindeki incir ağaçlarını sinek topluyor diye kesmişlerdir.*

Öğrenciler bulgularına saha araştırması yöntemi ile ulaşmışlar.

Öncelikle Tekirdağ ilimizde zeytin üretimi yapılan alanlar tespit edilmiş ve ağırlıklı olarak Şarköy ilçesi ve çevresi, Mürefte, Hoşköy, Gaziköy ve Uçmakdere sahil bandı olduğu görülmüştür. Tekirdağ'da zeytinlik alan 35.681 dekar sofralık ve 4.200 dekar yağlık olmak üzere toplam 45.566 dekadır. Zeytin üretimi ise 9.885 ton sofralık ve 1.298 ton yağlık olmak üzere toplam 11.183 tondur. İlimizde toplam 1.000.000 zeytin ağacı vardır.

Çalışmada bahsedilen sahalardaki zeytin üreticilerine bazı sorular sorularak yanıtlar alınmış.

Herkes İçin Coğrafya

SAYI: 2 (Haziran 2019)

(Görsel 1)

(Görsel 2)

Buna göre,

Üreticilerin %99'unun zeytinliklerinde zeytin sineğine rastladıkları belirlenmiş.

Zeytin sineği ile mücadelede %93 oranında kimyasal yöntemle mücadele ettikleri belirtilmiş.

Üreticilerin %67'si kullandıkları yöntemin zeytinlere zarar vermediğini belirtmiş, yine %75'i kullandıkları yöntemin verimli olduğunu söylemiş. Burada bir parantez açmak gerekirse, üreticilerin çok önemli bir kısmı, verimsiz olduğunu bildiği halde kullandıkları mücadele yöntemini kullanmaya devam etmektedirler ki bu da bölgede çok ciddi bir bilgilendirme çalışması yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Herkes İçin Coğrafya

SAYI: 2 (Haziran 2019)

Yukarıdaki yargımı destekleyen bir diğer sonuç da üreticilere sorulan “**Kullandığınız yöntemin maliyeti nedir?**” sorusuna %75 oranında “çok” cevabıdır. Üreticilerin sadece %7’si mücadele maliyetini “az” olarak nitelendirmektedir.

Çalışmanın yapıldığı 2019 nisan ayı itibarıyla üreticilerin %75’i daha önceki yıllarda zeytin üretim miktarının daha fazla olduğunu belirtmiştir. Ancak araştırma konusu olan zeytin sineğinin bu yıl daha fazla olduğunu belirten üretici sayısı ise % 72’dir. Yine bir parantez açarak bu yıl zeytin sineğinin fazla olmasının nedenlerini sorguladığımızda birinci nedenin bu yıl kışın sineğin ölmesini sağlayacak kadar soğuk geçmemesi olduğu belirtilmiştir.

Üreticilerin %56’sı zeytin sahalarda incir ağacı olduğunu belirtmişlerdir. Daha önceki yıllarda zeytin sahanızda incir ağacı sorusuna cevap verenlerin oranı ise sadece %10’da kalmış olması üreticilerin yakın dönemlerde de zeytin sahalarna incir ağacı diktiğini göstermektedir. Ancak araştırmamızın can alıcı noktasını oluşturan “**Bu yöntemin verimliliği nedir?**” sorusuna “verimli “ diyenlerin oranı sadece % 22’de kalmıştır. Bu da üreticilerimizin, zannedilenin aksine bu yöntemi kullanmadığını ortaya koymaktadır. Zaten üreticilerimizin yarısından fazlası bu yöntemi uygulayan ve yöntemin işe yaradığına tanık olan başka bir üretici de tanımıyor.

Peki üreticilerimiz bu mücadele için ne kullanıyor. Bu soruyu da sorduk ve pek çoğunun kimyasal ilaçlama yaptığı, DAP Gübresi denen ilaçlama yöntemini ve organik gübre kullandığı, bordo bulamacı ve kireçleme yaptığı sonucuna ulaştık.

(Görsel 3)

Herkes İçin Coğrafya

SAYI: 2 (Haziran 2019)

Üreticilerimize incir ağacı yöntemini neden kullanmadıklarını da sorduk. Verilen cevaplar, gereksiz ve hatta zararlı olduğu, bu yöntemin faydalı olduğuna katılmadığı ve bu yöntemin etkisiz olduğu, buna bağlı olarak da zeytin sahalarda “sineği arttırdığı” gerekçesiyle incir ağaçlarını söktükleri şeklinde olmuştur.

Bir diğer cevap da zeytin sineğinin incir ağacının tatlı maddelerinden beslenmesi ile zannedilenin aksine daha iyi beslendiği ve böylece daha da güçlendiği şeklindedir.

Üreticilerimiz zeytin sineğinin son yıllarda fazla olmasının nedenlerini şu şekilde ortaya koymuşlardır:

-Başta kışların yeteri kadar soğuk geçmediği yıllarda sinek larvalarının çoğalması önemli bir etken olarak belirtilmiştir.

-Yine belirtilen önemli nedenlerden birinin kullanılan ilaçlardaki etken maddelerin arıcılık yapanların isteğine bağlı olarak yetkili birimler tarafından azaltılması ve bir anlamda etkilerinin azalmış olmasıdır. Buna bağlı olarak daha fazla ilaç atılmasıyla bile sorun çözülememektedir.

-Yine sorunun kaynağı olarak belirtilen bir diğer etken de bölgedeki zeytin sahalınının bölge dışından yazlıklara tatil için gelen kişilerce alınması ve bu zeytinliklerin bakımının yeteri kadar ve zamanında yapılmıyor oluşudur. Bakımı zamanında yapılmayan zeytinlikler adeta bir sinek üretim merkezi haline gelmekte ve çevrelerine de zarar vermektedirler. Bu durumla mücadele etmenin en önemli yolunun her ne şekilde mücadele edilecekse yapılacak işlemin zamanında ve kurallara uygun şekilde yapılmasının gerekli olduğu belirtilmiştir.

Çalışma sonunda çıkan sonuçlardan yola çıkarak şunu söyleyebiliriz ki bölgedeki zeytin üreticileri zararlarını bilmelerine rağmen, pahalı olmasının yanında çok da etkili bir yöntem olmamasına rağmen kimyasal ilaçtan vazgeçmiyorlar. Eskiden uygulandığı bilinen “İncir Ağacı” yöntemini kullanmıyorlar ve herhangi bir yararı olduğunu düşünmüyorlar.

* <http://www.ulusaltarim.com/7520/Zeytin-sinegiyle-mucadelede-incir-agaci>